

پوهنتون سلام

پوهنځی شرعیت و قانون

پروگرام ماستری فقه و قانون

امارت اسلامی افغانستان

وزارت تحصیلات عالی

معینیت امور علمی

موانع شهادت از نظر فقه و قوانین افغانستان

رساله ماستری

محصل: محمدرفیق "محمدی"

استاد راهنما: پوهنمل دکتور محمد سلیم "مدنی"

سال تحصیلی:

۱۳۹۹ هـ - ش ۱۴۴۲ هـ ق

پوهنتون سلام
پوهنځی شرعیات و قانون
پروگرام ماستری فقه و قانون

امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
معینیت امور علمی

موانع شهادت وقوانین افغانستان از نظر فقه رساله ماستری

محصل : محترفیق "مجدی"

استاد راهنما: پوهنمل دکتور محمد سلیم "مدنی"

سال تحصیلی:

ق

1399 هـ - ش 1442 هـ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پوهنتون سلام

پوهنځی شرعیات و قانون

دیارتمنت فقه و قانون

بورده ماستری

تصدیق نامه

محترم محمد رفیق ولد محمد هاشم ID: 98-578-MSF-SH محصل دور هفتم فقه و قانون که رساله ماستری خویش را زیر عنوان: موانع شهادت از نظر فقه و قوانین افغانستان به روز ۱۳۹۹/۲/۱۴ هـ ش موفقانه دفاع نمود، و به اساس بررسی هیات تحکیم مستحق ۹۰ (تیره به عدد) پونجا نود (تیره به حروف) گردید، موفقیت شان را از الله متعال خواهانیم.

اعضای هیات تحکیم:

ردیف	نام استاد	عضویت	امضاء
۱	دکتور نجیب الله صالح	عضو هیات	
۲	دکتور رفیع الله عطاء	عضو هیات	
۳	دکتور محمد سلیم مدنی	استاد رهنما و رئیس جلسه	

معاون علمی

آمر بورده ماستری

خلاصه بحث :

این بحث میتوان در چند امور آتی خلاصه کرد: موانع شهادت که در این رساله در مورد آن بحث صورت گرفته در چند نکات ذیل خلاصه میگردد:

1- بیان موانع شهادت از لحاظ قرابت نسبی مانند: شهادت اصل و فرع برای یکی دیگر و علیه یکی دیگر از نظرفقه و قوانین افغانستان.

2- شهادت برادران و خوهران و کاکاها و عمه ها و خاله ها و اولاد آنها برای یکی دیگر و علیه یکی دیگر از نظرفقه و قوانین افغانستان.

3- بیان موانع شهادت از لحاظ قرابت سببی مانند شهادت زوجین و اصول و فروع آنها برای یکی دیگر و علیه یکی دیگر از نظرفقه و قوانین افغانستان.

4- شهادت پدر و مادر و اولاد رضاعی برای یکی دیگر و علیه یکی دیگر از نظرفقه و قوانین افغانستان.

5- بیان حکم شهادت اهل وظیفه که در حین اجرای وظیفه از اموری اطلاع حاصل کرده باشد از نظرفقه و قوانین افغانستان .

6- بیان حکم شهادت دوست برای دوست و علیه یکی دیگر از نظرفقه و قانون

7- بیان حکم شهادت دشمن علیه دشمن و برای یکی دیگر از نظرفقه و قوانین افغانستان.

8- بیان موانع شهادت که شاهد از شهادت خود برای خود نفع کسب میکند و یا توسط شهادت از خود ضرر دفع میکند از نظر فقه و قوانین افغانستان.

9- بیان موانع شهادت از لحاظ عصبیت و قوم گرایی از نظرفقه و قوانین افغانستان.

10- بیان موانع شهادت از لحاظ وصف فسق از نظرفقه و قوانین افغانستان.

11- موانع شهادت از لحاظ اینکه مخالف عرف و عادت باشد، مانند شهادت بادیه نشین برای شهر نشین، شهادت فقرا و گدیان برای اغنیاء از نظرفقه و قوانین افغانستان.

12- بیان موانع شهادت از لحاظ مرور زمان.

مقدمه Error! Bookmark not defined.

اهمیت موضوع: اهمیت موضوع را میتوان در موارد ذیل برشمرد: Error!

Bookmark not defined.

اسباب اختیار موضوع: Error! Bookmark not defined.

سوال های اصلی تحقیق: Error! Bookmark not defined.

سوالات فرعی تحقیق: Error! Bookmark not defined.

اهداف تحقیق: Error! Bookmark not defined.

پیشینه تاریخی موضوع: Error! Bookmark not defined.

روش تحقیق: Error! Bookmark not defined.

مشکلات تحقیق: مشکلات که من دراین تحقیق به آن روبرو شده قرار آتی است: Error!

Bookmark not defined.

پلان تحقیق: Error! Bookmark not defined.

فصل اول کلیات: 12

مبحث اول: مفهوم مانع و شرط: Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: مفهوم لغوی مانع: Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم: مفهوم اصطلاحی مانع: Error! Bookmark not defined.

مطلب سوم: مفهوم لغوی و اصطلاحی شرط: Error! Bookmark not defined.

مطلب چهارم: ارتباط میان مانع و شرط: Error! Bookmark not defined.

مبحث دوم: مفهوم و حکم شهادت: Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: مفهوم لغوی شهادت: Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم: مفهوم اصطلاحی شهادت: Error! Bookmark not defined.

مطلب سوم: مفهوم قانونی شهادت و مقایسه آن با تعریف فقهاء: Error! Bookmark

not defined.

مطلب چهارم: مشروعیت شهادت از قران کریم و سنت نبوی و اجماع امت: Error!

Bookmark not defined.

مطلب پنجم: مشروعیت قانونی شهادت: Error! Bookmark not defined.

مطلب ششم: حکمت مشروعیت شهادت: Error! Bookmark not defined.

مطلب هفتم: مقارنه میان قانون و فقه اسلامی در مرتبه شهادت دروسایل اثبات: Error!

Bookmark not defined.

مبحث سوم: تحمل شهادت و حکم آداء آن: Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: مفهوم لغوی و اصطلاحی تحمل: Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم: حکم تحمل شهادت: Error! Bookmark not defined.

مطلب سوم : حکم آداء شهادت: Error! Bookmark not defined.

مطلب چهارم : اثر مرتبه شهادت: Error! Bookmark not defined.

مطلب پنجم : اساس و مبنی رد شهادت از نظر فقه و قانون: Error! Bookmark not

defined.

فصل دوم: موانع شهادت از لحاظ روابط .. Error! Bookmark not defined.

مبحث اول شهادت اصل و فرع: Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: مفهوم قرابت و درجات آن از نظر فقه و قانون: . Error! Bookmark not

defined.

مطلب دوم: حکم شهادت اصول و فروع برای یکدیگر علیه اجنبی در فقه و قانون: .. Error!

Bookmark not defined.

مطلب سوم: شهادت اصول و فروع علیه یکدیگر به فائده اجنبی در فقه و قانون: ... Error!

Bookmark not defined.

مطلب چهارم: شهادت فروع برای یکی از اصول خود بر علیه اصل دیگر در فقه و قانون: 12.

مطلب پنجم: شهادت اصل برای یکی از فروع خود بر علیه فرع دیگر در فقه و قانون:

Error! Bookmark not defined.....

مطلب ششم : شهادت فرزند بر طلاق مادر خود از نظر فقه و قانون. Error!

Bookmark not defined.

مطلب هفتم : شهادت پدر رضاعی و پسر رضاعی از نظر فقه و قانون. Error!

Bookmark not defined.

مطلب هشتم: شهادت فرزند منفی در لعان برای نافی و شهادت نافی برای فرزند منفی
و علیه یکدیگر از نظر فقه و قانون:.....

Error! Bookmark not defined.....

مطلب نهم: شهادت اصل نزد فرع و شهادت فرع نزد اصل (که قاضی یکی از آنها باشد)

از نظر فقه و قوانین افغانستان:..... **Error! Bookmark not defined.**

مطلب دهم : شهادت شهادت فرع همراهی اصل خود از نظر فقه و قانون : Error!

Bookmark not defined.

Error! Bookmark not defined..... مبحث دوم: شهادت اقارب دیگر:

مطلب اول: حکم شهادت برادر برای برادر و علیه یکدیگر از نظر فقه و قانون. Error!

Bookmark not defined.

مطلب دوم : شهادت زوج و زوجه برای یکدیگر و علیه یکدیگر از نظر فقه و قانون. Error!

Bookmark not defined.

مطلب سوم :شهادت زوجه نزد زوجش (شوهر قاضی باشد) از نظر فقه و قانون. .. Error!

Bookmark not defined.

مطلب چهارم : شهادت زوج و زوجه طلاق شده برای یکدیگر از نظر فقه و قانون. Error!

Bookmark not defined.

مطلب پنجم: شهادت قریب برای قریب از نظر فقه و قانون. **Error! Bookmark not**

defined.

مطلب ششم : شهادت قریب علیه قریب از نظر فقه و قانون . **Error! Bookmark not**

defined.

مبحث سوم: موانع شهادت از لحاظ دوستی و وظیفه:..... **Error! Bookmark not**

defined.

مطلب اول: شهادت دوست برای دوست و علیه یکدیگر از نظر فقه و قانون..... **Error!**

Bookmark not defined.

مطلب دوم: موانع شهادت مربوط به وظیفه و شغل و استثنائات از آن از نظر فقه و قانون:

Error! Bookmark not defined.....

مبحث چهارم : موانع شهادت از لحاظ ربط شهادت به خود شاهد(موانع شخصی). **Error!**

Bookmark not defined.

مطلب اول: حکم شهادت انسان به نفع خود در فقه و قانون. **Error! Bookmark not**

defined.

مطلب دوم: شهادت انسان بر فعل خود از نظر فقه و قانون. **Error! Bookmark not**

defined.

مطلب سوم شهادت حاکم بر حکم خود در فقه و قانون : **Error! Bookmark not**

defined.

مطلب چهارم : شهادت قاسم بر تقسیم خود از نظر فقه و قانون. **Error! Bookmark**

not defined.

مطلب پنجم: شهادت مرضعه بر شیر دادن خود از نظر فقه و قانون..... **Error!**

Bookmark not defined.

مطلب ششم: شهادت عاقد نکاح بر عقد نکاح از نظر فقه و قانون. **Error! Bookmark**

not defined.

Error! Bookmark not defined. فصل سوم موانع معنوی شهادت:

مبحث اول: شهادت در عداوت..... **Error! Bookmark not defined.....**

مطلب اول: مفهوم عداوت **Error! Bookmark not defined.....**

مطلب دوم : شهادت دشمن علیه دشمن از نظر فقه و قانون. **Error! Bookmark not**

defined.

مطلب سوم: شهادت دشمن به نفع دشمن از نظر فقه و قانون : **Error! Bookmark**

not defined.

مطلب چهارم: فسق و انواع آن..... **Error! Bookmark not defined.....**

مطلب پنجم : اثر فسق اعتقادی و عملی بر شهادت از نظر فقه و قوانین افغانستان . **Error!**

Bookmark not defined.

مطلب ششم : اثر زوال عداوت..... **Error! Bookmark not defined.**

مطلب هفتم: اثر عصبیت بر شهادت از نظر فقه و قوانین افغانستان: **Error! Bookmark**

not defined.

مطلب هشتم: اثر خصومت بر شهادت از نظر فقه و قوانین افغانستان: **Error!**

Bookmark not defined.

مبحث دوم : شهادت که سبب جلب منفعت ویدافع ضرر شود: **Error! Bookmark not**

defined.

مطلب اول: اثر شرکت بر منع شهادت از نظر فقه و قانون: **Error! Bookmark not**

defined.

مطلب دوم: اثر اجاره بر شهادت از نظر فقه و قانون. **Error! Bookmark not**

defined.

مطلب سوم: اثر وکالت بر شهادت از نظر فقه و قوانین افغانستان : **Error! Bookmark**

not defined.

مطلب چهارم : شهادت وصی از نظر فقه و قانون. **Error! Bookmark not**

defined.

مطلب پنجم: شهادت وارث برای مورث خود و بر علیه وی از نظر فقه و قانون. **Error!**

Bookmark not defined.

مطلب ششم: شهادت دائن برای مدیون و برعکس آن از نظر فقه و قانون. **Error!**

Bookmark not defined.

مطلب هفتم: شهادت به جرح شهودی که جارج توسط جرح خود به شهادت شهود

ضرر میرساند، از نظر فقه و قانون. **Error! Bookmark not defined.**

مطلب هشتم: شهادت شاهدهی که توسط شهادت از خود مزاحمت غیر دفع میکند از نظر فقه

و قانون. **Error! Bookmark not defined.**

مطلب نهم :شهادت شاهد که توسط شهادت خود ضمان ویا زوال تصرف از خود دفع میکند
از نظر فقه و قانون.....**Error! Bookmark not defined.**

مبحث سوم : وصف که از گذشته در شاهد موجود باشد که مانع از شهادت باشد. ... Error!
Bookmark not defined.

مطلب اول : شهادت محدود فی القذف که از آن توبه کرده باشد از نظر فقه و قانون. Error!
Bookmark not defined.

**مطلب دوم : شاهد که در گذشته شهادت زور ادا کرده باشد سپس توبه کرده باشد از نظر فقه
و قانون.....**Error! Bookmark not defined.****

مطلب سوم: موارد شهادت دروغ و مجازات آن از نظر فقه و قانون کود جزا. Error!
Bookmark not defined.

مطلب چهارم اثر حرص به تحمل و اداء شهادت بر شهادت از نظر فقه و قانون. .. Error!
Bookmark not defined.

مطلب پنجم: شهادت ولدزنا از نظر فقه و قانون..Error! Bookmark not defined.****
مطلب ششم : شهادت شاهد در حدی که مانند آن بر خود شاهد واقع شده باشد بعد از توبه از

نظر فقه و قانون.....Error! Bookmark not defined.****
مبحث چهارم: مخالفت شهادت از عادتError! Bookmark not defined.****

مطلب اول: شهادت بدوی بر قروی از نظر فقه و قانون.Error! Bookmark not****
defined.

مطلب دوم:شهادت فقراء و گدایان از نظر فقه و قانون.Error! Bookmark not****
defined.

مطلب سوم: اثر تقادم بر شهادت:Error! Bookmark not defined.****
نتیجه گیری : 1

پیشنهادهات: 4

فهرست آیات قرآن کریمError! Bookmark not defined.****

فهرست مراجع:.....Error! Bookmark not defined.****

Error! Bookmark not defined..... Summary of the Resarch:

نتیجه گیری :

اول: موانع شهادت از مهمترین مسائلی مربوط به شهادت است که در کتب فقه اسلامی وقوانین وضعی افغانستان پراکنده و مشتت بوده که مردم کشور عزیز ما افغانستان نیاز مبرم به جمع نمودن آن داشتند بنابر این نیاز مردم موانع شهادت را جمع نمودم.

دوم: در افغانستان کسی موانع قانونی شهادت باموانع فقهی مقایسه نکرده بود بنا بر این لازم دیدم که موانع شهادت که در قوانین وضعی افغانستان وجود دارد باید به موانع که در کتب فقه اسلامی وجود دارد مقایسه نمایم، بنابر این لازم دیدم که رساله تحقیقی ماستری خود اختصاص بدهم تحت نام موانع شهادت از نظر فقه اسلامی وقوانین افغانستان.

مسایل این رساله در چند سطر ذیل نتیجه گیری نمودم:

1- در مورد شهادت اصول وفروع برای یکدیگر میان علماء اختلاف واقع شده لکن از نظر جمهوری فقهاء وقوانین وضعی افغانستان شهادت اصول وفروع برای یکی دیگر جایز نیست، و علیه یکدیگر به فایده اجنبی بنابر قول جمهوری فقهاء جایز است و از نظر قوانین افغانستان اصول وفروع دارای اختیار هستند در ادای شهادت و عدم ادای آن در بعضی موارد.

2- شهادت اصل نزد فرع وشهادت فرع نزد اصل. (که قاضی یکی از آنها باشد) بنابر قول مختار فقهاء و از نظر قوانین افغانستان جایز است.

3- شهادت برادر برای برادر از نظر جمهوری فقهاء جایز، نزد امام اوزاعی ناجایز و از نظر قوانین افغانستان نیز ناجایز است. وشهادت برادر علیه بردار از نظر فقه وقوانین افغانستان جایز است.

4- شهادت زوج برای زوجه بنابر قول جمهوری فقهاء وقوانین افغانستان ناجایز است. وشهادت زوجه بر علیه زوج از نظر جمهوری فقهاء جایز واز نظر قوانین افغانستان امتناع از ادای شهادت در بعضی صورتها جایز است.

5- شهادت اقرباء بجز اصول وفروع وزوجین وبرادران علیه یکدیگر به اتفاق علماء جایز وبرای یکدیگر بنابر قول راجح فقهاء واز نظر قوانین افغانستان در صورت عدم تهمت جایز است.

6- شهادت دوست برای دوست از نظر فقه وقوانین افغانستان قابل قبول است و اگر دوستی آنها به اندازه محکم باشد که هر یکی در مال دیگر تصرف کند جواز ندارد، وشهادت آنها علیه یکدیگر اتفاقاً جواز دارد.

7- از لحاظ وظیفه یک سلسله موانع شهادت است که شاهد نمی تواند از نظر قوانین در مورد آن شهادت اداء نماید تا که مرجع ذی صلاح اجازه آنرا نداده باشد .

8- عداوت، فسق ،عصبیت به اتفاق علماء وقوانین افغانستان مانعی از موانع شهادت است.

9- شهادت شریک برای شریک در آن اموری که باهم شریک هستند ، شهادت اجیر خاص برای مسأ جر خود تا که عقد اجاره بر قرار باشد ، شهادت وکیل و موکل در آن اموری که باهم در آن عقد وکالت بستند از نظر فقه وقوانین جایز نیست.

10- شهادت وارث برای مورث خود وبر علیه وی از نظر فقه وقانون که وارث برای خود کسب منفعت و دفع ضرر از خود می کند جایز نیست وبرعکس جایز است.

11- شهادتی که شاهد توسط آن مزاحمت غیر از خود دفع میکند از نظر فقه وقانون جایز نیست.

12- شهادت شاهد که توسط شهادت خود ضمان ویازوال تصرف از خود دفع میکند از نظر فقه وقانون جایز نیست.

13- شهادت محدود فی القذف که از آن توبه کرده باشد از نظر فقه وقوانین افغانستان جایز نیست.

14- شهادت بدوی برای قروی در صورت عدم تهمت از نظر فقه وقوانین افغانستان جایز است. وشهادت فقراء وگدایان برای اغنیاء در صورت عدم تهمت از نظر فقه وقوانین افغانستان جایز است.

15- به تقادم (مرور زمان) شهادت در حدود بجز از حدقذف نزد احناف واز نظر قوانین افغانستان باطل میگردد.

16- خلاصه اینکه به اتفاق تمام فقهاء شهادت با تهمت باطل میگردد ، این تهمت عام است که در مورد ایصال نفع برای خود باشد وبادفع ضرر از خود باشد.

پیشنهادات:

دراخیر چند پیشنهاد های بنده قرار ذیل است:

- 1- باید از طرف نهاد های تعلیمی برای مردم درمورد گناه و جرم شهادت دروغ آگاهی داده شود تا آنها از دا دن شهادت زور خود داری نمایند.
- 2- باید از طرف نهاد تعلیمی برای مردم درمورد موانع شهادت آگاهی داده شود و تألیفات صورت گیرد تا مردم از موانع شهادت آگاه شوند.
- 3- وزارت عدلیه باید در عرصه شهادت و ممانع آن بگونه واضح قوانین وضع نماید خصوصاً درمورد موانع شهادت چون بسیار موارد است درمورد موانع شهادت که قوانین افغانستان در آن صراحت ندارد.

بخاطر دسترسی به متن کامل این تحقیق مراجعه شود به:

پوهنتون سلام، کتابخانه مرکزی چهار راهی گل سرخ، سرک کلوله پشته

و یا هم به ایمیل آدرس ذیل تماس گرفته شود:

salamresearchcentre@salam.edu.af